

Jakelun mukaan

Viite / Hänvisning

Ympäristövaikutusten arviointiohjelma 19.5.2008

Asia / Ärende

LAUSUNTO YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOH-
JELMASTA, JUKOLAN JA HARATAN KALLIOKIVIAINEK-
SEN OTTOTOIMINTA, HYVINKÄÄ

1. HANKETIEDOT JA YVA-MENETTELY

Destia Oy, Lemminkäinen Infra Oy, Rudus Oy ja Tiehallinnon Uudenmaan tiepiiri ovat 21.5.2008 saattaneet vireille Hyvinkään Jukolan ja Haratan kalliokiviaineksen ottotoimintahanketta koskevan ympäristövaikutusten arviointiohjelman.

Hankkeesta vastaavat ja yhteysviranomainen

Hankkeesta vastaavat Destia Oy, Lemminkäinen Infra Oy, Rudus Oy ja Tiehallinnon Uudenmaan tiepiiri, joista hankkeen yhteyshenkilöinä ovat Maarit Salonoja, Pekka Uusivirta, Jani Pieksmä ja Risto Hyvärinta. Konsulttina ympäristövaikutusten arvioinnissa on Groundia Oy yhteyshenkilönään Niko Karjalainen. Arviointimenettelyssä toimii yhteysviranomaisena Uudenmaan ympäristökeskus yhteyshenkilönään Satu Pääkkönen.

Hankkeen YVA-menettelyn tarve

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 4 §:n 1 momentin ja vastaavan asetuksen 6 §:n mukaisesti ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan hankeluettelon 2 b) -kohdan mukaan kiven, soran tai hiekan ottoon, kun louhinta- tai kaivalueen pinta-ala on yli 25 hehtaaria tai otettava ainesmäärä on vähintään 200 000 kiintokuutiometriä vuodessa. Mikään suunnittelualueella olevista Destia Oy:n, Lemminkäinen Infra Oy:n, Rudus Oy:n tai Tiehallinnon hankkeista ei yksin ylitä em. hankeluettelon rajaa.

Arviointimenettelyä sovelletaan lisäksi YVA -lain 4 §:n 2 momentin mukaisesti sellaiseen hankkeeseen tai jo toteutetun hankkeen muuhunkin kuin 1 momentissa tarkoitettuun olennaiseen muutokseen, joka todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, lain 1 momentissa tarkoitettujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä haitallisia vaikutuksia.

Maksu

hankkeesta vastaavalle 6 530 € (A23-531-AT3), maksuperusteet ovat lausunnon liitteenä

Uudenmaan ympäristökeskus on antanut 16.11.2007 päätöksen YVA -menettelyn soveltamisesta YVA -lain 4 §:n 2 momentin perusteella Jukolan ja Haratan kalliokiviaineksen ottotoimintaan mm. hankkeiden yhteisvaikutusten perusteella.

Arviointiohjelma ja arviointiselostus

Arviointiohjelma on hankkeesta vastaavan laatima suunnitelma niistä selvityksistä, joita ympäristövaikutusten arvioimiseksi on tarpeen tehdä sekä siitä, miten arviointimenettely järjestetään. Hankkeesta vastaava laatii arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon perusteella arviointiselostuksen, joka tulee julkiseen käsittelyyn.

Arviointiselostus tulee julkiseen käsittelyyn arviointiohjelmassa esitetyn aikataulun mukaan syksyllä 2008.

Hanketausta ja hankkeen kuvaus

Destia Oy, Rudus Oy ja Tiehallinnon Uudenmaan tiepiiri ovat hakeneet maa-ainesten ottolupaa Jukolan kallioalueelle sekä Lemminkäinen Infra Oy Haratan alueelle, joka sijaitsee noin 500 metrin päässä Jukolan ottamisalueen rajasta. Alueille suunniteltuja toimenpiteitä ovat kalliokiviaineksen otto sekä kallion louhinta ja murskaus. Lisäksi Jukolan alueelle on suunniteltu asfalttiasema ja puretun päällysteen välivarastointia.

Suunnitelmien mukaan Jukolan kallioalueen tilojen Jukola RN:o 1:541 ja Mustikkamaa RN:o 1:444 kiviaineksen oton kokonaismäärä on 1,6 milj. m³tr, ottoaika 15 vuotta ja ottamisalueen pinta-ala 14 ha. Vuotuinen ottomäärä on keskimäärin 117 000 m³. Ottoalueen alimmat ottotasot ovat välillä +96...+106 mpy. Jukolan alueelle suunnitellulla välivarastointialueella otetaan vastaan purettua päällystettä alle 5 000 t/v.

Haratan tilan RN:o 10:10 kiviaineksen enimmäisottomääräksi on suunniteltu 1,2 milj. m³tr, ottoajaksi 20 vuotta ja ottamisalueen pinta-alaksi 17 ha. Vuotuinen ottomäärä on 30 000 – 50 000 m³tr. Ottoalueen alimmat ottotasot ovat välillä +100...+102 mpy.

Jukolan ja Haratan alueet sijaitsevat Hyvinkään länsireunalla, Lopen ja Vihdin kuntien rajalla. Alueella on sekä pysyvää että loma-asutusta muutaman sadan metrin etäisyydellä ottoalueista. Alueen lähiympäristössä on useita muita maa-ainestenottoalueita.

Hankkeen vaihtoehdot

Vaihtoehto 0 (VE0): Jukolan ja Haratan alueiden maa-aineksia ei hyödynnetä. Alueiden käyttö säilyy nykyisellään pääasiassa metsätalousmaana. Jukolan 0,2 ha alue, jolta on hyödynnetty vähäisissä määrin kiviaineksia, maisemoidaan ja jälkihoidetaan vanhojen lupien mukaisesti.

Vaihtoehto 1 (VE1): Hanke toteutetaan suunnitelman mukaisesti. Kiviainesalueet otetaan tuotantoon 14 ha alueella Jukolan ja Mustikkamaan kiinteistöillä (1:541 ja 1:444) sekä 17 ha alueella Haratan kiinteistöillä (10:10). Alimmat ottotasot ovat Jukolassa +96...+106 mpy ja Haratassa

+100...+102 mpy. Louhittavan kiviaineksen määrä on yhteensä noin 2,8 milj. m³tr. Toiminta-aika on noin 15 vuotta Jukolan alueella ja 20 vuotta Haratan alueella. Jukolan alueelle on suunniteltu lisäksi asfalttiasema sekä puretun päällysteen välivarastointia.

Asiaan liittyvät muut hankkeet

Arviointiohjelman mukaan hanke ei liity muihin vastaaviin kiviaineksen ottohankkeisiin.

Hyvinkään Kytäjärven kylän länsiosassa on useita muita maa-ainestenottohankkeita, joilla on voimassa oleva maa-ainesten ottolupa. Rudus Oy:llä on lupa kalliokiviaineksen otolle tilalla Haarumäki RN:o 52:123. Lupa on voimassa vuoteen 2015 saakka 14 ha suuruisella alueella vuotuisen ottomäärän ollessa n. 70 000 m³tr. Haarumäen ottamisalueen rajalta on noin 1,8 km:n etäisyys Jukolan ottamisalueen rajalle. Lisäksi alueella on kolme pienempää maa-ainesten ottohanketta, joilla on voimassa oleva ottolupa: Kuljetusliike Simo Lehtonen Ay (Karjulamminvuori, kalliokiviaines, 3,6 ha), Metsähallitus/Morenia (Aarlammi, sora ja hiekka, 1,9 ha) ja Korkkinen Lauri (Jokivarsi, multa, 2,3 ha). Voimassa olevien maa-ainesten ottolupien mukaisten ottamisalueiden pinta-ala on yhteensä 21,8 ha ja arvioitu vuotuinen ottomäärä yhteensä 125 700 m³tr.

Lemminkäinen Oyj:llä on vuoteen 2011 saakka voimassa oleva kalliokiviaineksen ottolupa Lopella tilalla Saarenmäki RN:o 12:20. Luvan mukainen otettavan maa-aineksen kokonaismäärä on 300 000 m³tr. Ottamisalue sijaitsee noin 1,8 km:n päässä Hyvinkään puolella olevan Haratta -tilan rajasta. Lisäksi aivan Hyvinkään rajan tuntumassa Aarlammin länsipuolella Ojanperän alueella on soranottoa 5,7 hehtaarin alueella kokonaisottomäärän ollessa 185 000 m³tr.

Arviointimenettelyn yhdistäminen muiden lakien mukaisiin menettelyihin

Hankkeesta vastaavilla on ollut maa-ainestenotto- ja ympäristölupahakemukset vireillä Hyvinkään kaupungin ympäristölautakunnassa. Maa-ainesten otto- ja ympäristöluvat voidaan myöntää, kun YVA -menettely on päättynyt.

Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) ja -asetuksen (895/1999) mukaiset kivenoton ja kiviaineksen jalostustoiminnan infrastruktuurin rakentamiseen tarvittavat luvat käsittelee rakennusvalvontaviranomainen.

Mikäli toiminta aiheuttaa vesilain 18 § mukaisia muutoksia pohjaveden laatuun tai määrään, tarvitaan Länsi-Suomen ympäristölupaviraston myöntämä vesilain mukainen lupa.

2. ARVIOINTIOHJELMASTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Arviointiohjelman vireilläolosta on ilmoitettu 21.5.2008 Lopen Lehdessä ja Aamupostissa sekä 22.5.2008 Vihdin Uutisissa. Arviointiohjelma on

kuulutettu 21.5. – 30.6.2008 välisenä aikana Hyvinkään kaupungin, Lopen kunnan ja Vihdin kunnan ilmoitustauluilla. Arviointiohjelma on ollut yleisön nähtävillä 21.5. – 30.6.2008 Hyvinkään pääkirjastossa, Hyvinkään Hakalan kirjastossa, Lopen pääkirjastossa, Vihdin pääkirjastossa ja Vihdin kirkonkylän kirjastossa sekä internetissä osoitteessa <http://ymparisto.fi/uus> (hankesivu).

3. YHTEENVETO ESITETYISTÄ LAUSUNNOISTA JA MIELIPITEISTÄ

Uudenmaan ympäristökeskus on pyytänyt arviointiohjemasta lausunnot Etelä-Suomen lääninhallitukselta, Uudenmaan liitolta, Tiehallinnon Uudenmaan tiepiiriltä, Hyvinkään kaupungilta, Lopen kunnalta ja Vihdin kunnalta.

Uudenmaan liitto ei antanut arviointiohjemasta lausuntoa. Tiehallinto ei antanut lausuntoa, koska Tiehallinnon Uudenmaan tiepiiri on yhtenä hankkeesta vastaavana.

Etelä-Suomen lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosasto ilmoittaa, ettei se tässä vaiheessa käytä sille varattua mahdollisuutta lausunnon antamiseen.

Hämeen ympäristökeskuksella ei ole huomauttamista arviointiohjelman pohjavesivaikutuksia käsittelevästä osiosta. Ympäristökeskus kuitenkin tuo esiin, että ohjelman lähdeluettelosta puuttuu maa-aineslaki ja käytettävään aineistoon voisi lisätä Riihimäen seudulle laaditun pohjavesialueiden suojelusuunnitelman.

Hyvinkään kaupungin ympäristölautakunta toteaa lausunnossaan, että ympäristövaikutusten arviointiohjelmaa koskevalla lausunnolla ei oteta kantaa maa-aines- tai ympäristönsuojelulain mukaisiin lupaharkintoihin, jotka mahdollisesti tulevat toimivaltaisen lupaviranomaisen käsitteilyyn ympäristövaikutusten arviointimenettelyn päätyttyä.

Ympäristölautakunnan mukaan YVA -ohjelmassa ei ole esitetty riittävän kattavasti eri vaihtoehtoja. Jotta hankkeen ympäristövaikutuksia ja toteuttamiskelpoisuutta voidaan arvioida YVA -lain hengen mukaisesti, tulee hankkeen YVA -menettelyyn lisätä harkittavia toteuttamisvaihtoehtoja. Ympäristölautakunta on esittänyt lausunnossaan vaihtoehtoesimerkkejä:

- vain toisen kiviainesten ottamisalueen ottaminen käyttöön,
- hankkeiden toteuttaminen siten, että kiviainesten ottamistoimintaa ja tuotteiden jalostusta olisi vain yhdellä alueella kerrallaan siten, että esimerkiksi joka toinen vuosi toimittaisiin Jukolassa ja joka toinen vuosi Haratassa,
- molemmilla alueilla olisi toimintaa yhtäaikaaisesti vain joka toinen vuosi ja
- toteutusvaihtoehto ilman muualta tuotavien aineiden käsittelytoimintaa ja asfalttiasemaa.

Ympäristölautakunta pitää tärkeänä, että YVA -menettelyssä hankkeiden vaatimat pinta-alat ilmoitetaan eriteltynä siten, että varsinainen kaivu-

alue ja muut käsittely-, varastointi- ja varikkoalueet sekä asfalttiaseman sijainti on esitetty. Esimerkiksi pintamaiden ja kiviainestuotteiden käsittely- ja varastoalueet sekä koneiden varasto- ja tankkausalueet voivat lisätä hankkeen vaatimaa kokonaispinta-alaa.

YVA -ohjelmassa on tarpeen esittää tarkemmin hankkeen edellyttämät luvat. Sekä Jukolan että Haratan hankesuunnitelmat edellyttävät sekä maa-aineslain mukaista ottamislupaa että ympäristönsuojelulain mukaisista ympäristölupaa. YVA-ohjelman tietojen perusteella molemmat alueet edellyttävät lupaa ympäristönsuojeluasetuksen 1 § 7 e kohdan perusteella, ja Jukolan alue lisäksi ympäristönsuojelulain 28 §:n kohdan 4 perusteella.

Lemminkäisen ympäristölupahakemuksessa on ilmoitettu, että Haratan alueella varaudutaan käyttämään muualta tuotua kiviainesta enintään 20 000 tonnia vuodessa ja purkuasfalttia enintään 5 000 tonnia vuodessa. Mikäli Haratan alueella on suunnitteilla vastaanottaa ja käsitellä muualta tuotavia aineksia, tämä toiminta on liitettävä YVA-menettelyyn. Tällöin myös Haratan alue on ympäristölupavelvollinen ympäristönsuojelulain 28 §:n kohdan 4 perusteella. Jotta hankkeen ympäristövaikutuksia voitaisiin aidosti arvioida eri toteutusvaihtoehtoja vertaamalla, hankkeesta vastaavien on syytä valmistautua tarvittaessa laittamaan vireille kokonaan uudet lupahakemukset uusilla suunnitelmilla, mikäli YVA-menettely antaa siihen aiheutta.

Hyvinkään ympäristölautakunta toteaa, että ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä tulee selvittää alueen asukkaiden näkemykset, parannusehdotukset ja huolet. Lisäksi YVA-menettelyssä tulee arvioida kuljetusliikenteen aiheuttamat haitat, toiminnan aiheuttaman melun häiritsevyys muuten hiljaisessa ympäristössä, tärinästä johtuva rakennusten vaurioitumisen uhka sekä uhka kiinteistöjen arvon alenemisesta.

Liikennemäärien ja liikenneturvallisuuden lisäksi YVA-menettelyssä tulee selvittää kuljetusliikenteen aiheuttama melutaso sekä mahdolliset pöly- ja tärinähaitat. Kuljetusliikenteen suuntautumista ja liikennemääriä sekä liikenteen hättävähaittoja eri liikennereiteillä tulee arvioida tarkemmin. Liikenteen vaikutusten arvioinnissa on syytä huomioida myös päivittäiset kuljetusliikenteen toiminta-ajat.

Jukolan ja Haratan alueiden ympäristövaikutuksia on tarkasteltava yhdessä, eikä louhoskohtaisesti. Esimerkiksi melun leviämistä tulee arvioida yhteisillä selvityksillä. Ympäristövaikutuksia arvioitaessa on otettava huomioon myös alueella toiminnassa olevat muut ottamisalueet, kun arvioidaan esim. pohjaveden ja pintaveden pilaantumiskäskyä, luontovaikutuksia, melun leviämistä, tärinä- ja pölyhaittoja sekä kuljetusliikenteen aiheuttamia haittoja asutukselle ja ympäristölle. Hyvinkään Ympäristölautakunta korostaa hankkeiden hättävähaittojen ennaltaehkäisyn huomioon ottamista YVA-menettelyssä.

Lopen kunnanhallitus toteaa lausunnossaan, ettei sillä ole huomautettavaa arviointiohjelmasta.

Vihdin kunnanhallitus pitää lausunnossaan tärkeänä ekologisesti yhtenäisen alueen merkityksen selvittämistä. Kunnanhallitus toteaa, että vaikka merkittäviä kiviainesvaroja sisältävä Haratan-Jukolan ja niiden itäpuolinen kallio-metsäalue on rajattu vaihemaakuntakaavaehdotuksessa yhtenäisen laajan metsätalousvaltaisen ja ekologisesti merkittävän Kytäjän-Vihtijärven alueen ulkopuolelle, tulee yhtenäisen alueen merkitys ja sen rikkoutuminen huomioida toiminnan vaikutuksia arvioitaessa. Lisäksi kunnanhallitus tuo esiin, että melun leviämisen osalta vaikutusten arviointi tulee ulottaa Vihdin osalta etelämmäksi.

Hyvinkään ympäristönsuojeluyhdistys ry toteaa mielipiteessään, että kuulemisaika sattuu hankalasti loma-aikaan. Kytäjän alueella on jo ennestään useita kiviainesten ottoalueita toiminnassa. Niiden vuoroittainen toiminta-aika ei poista louhosten aiheuttamia ongelmia, vaan pidentää niitä, kun kiviaineksen kysyntä vaihtelee. Lupia ei tule myöntää 10 vuotta pidemmiksi jaksoiksi.

Yhdistyksen mukaan hanke ei perustu POSKI -projektiin, vaikka arviointiohjelmassa niin sanotaan. POSKI -projektin mukaan Kytäjän alueen eteläinenkin osa soveltuu huonosti kiviaineksen ottoon. Hyvinkään maaseutualueiden maisemaselvityksen ja –suunnitelman (1990) mukaan Jukolan kallion reunaosa on yhdessä Keihäsjoen laakson kanssa aluetta, jolla on kaunis maisemakuva sekä luonnon merkittävät kauneusarvot. Tällä alueella on maa-aineslain 3 §:n mukaiset rajoitukset saven, mullan ja kiviaineksen otolle. Tätä ei ole mainittu YVA -ohjelmassa.

Hankealueella louhiminen saattaa muuttaa pohja- ja pintavesien virtaus-suuntia, koska hankkeet sijaitsevat Keihäsjoen ja Nukarinojan - Koirajoen välisellä vedenjakaja-alueella. Aarlammin pohjavesialueella louhimiselle ei voida myöntää ympäristölupaa. Toiminta saattaa vähentää tai pilata alueen porakaivojen vettä. Räjähdykset rikkovat kalliooperää ja likaantuneet valumavedet voivat imeytyä kalliorakoilun kautta pohjaveeteen. Hankkeen vaikutukset kalliopohjaveteen tulee selvittää. Lisäksi Jukolan kallion alapuolella oleva pohjavesialueeseen liittyvä lähdevyöhyke voi kuivua tai pilaantua. Louhintaa ei saa huonontaa myöskään Vantaanjoen veden laatua. Vedenkorkeuksien ja veden laadun seuranta tulee olla riittävän tiheää.

Suurimmat pölylähteet tulee suojata ja sijoittaa siten, ettei pöly pääse leviämään tuulen mukana louhosalueen ulkopuolelle. Myöskään työkoneet ja liikenne eivät saa levittää pölyä alueen ulkopuoleisella tieverkostolla. Pöly- ja CO₂ -päästöjen pitää olla normien mukaiset kaikissa olosuhteissa.

Yhdistys toteaa, ettei melun ohjearvotasojen ylitystä voida poistaa louhintaluuetta pienentämällä. Jukolan ja Haratan kalliolta melu leviää hyvin kauas eivätkä melumallinnukset huomioi kaikkea asutusta. Valtioneuvoston periaatepäätöksiä meluntorjunnasta tulee noudattaa. Kytäjä kuuluu hiljaisiin alueisiin. Arviointiohjelmassa ei huomioida, että EU:n ympäristödirektiivi edellyttää hiljaisten alueiden säilyttämistä. Raskaat kuljetukset eivät saa aiheuttaa tärinää teiden varsien asuinkiinteistöille eivätkä häiritä asukkaita melulla ja tärinällä.

Hyvinkään ympäristönsuojeluyhdistyksen mukaan hankkeen luontoselvitykset ovat puutteellisia. Maastokäyntejä ei ole tehty riittävästi. Jukolan-Haratan alueella on tehtävä linnustokartoitukset ja selvitettävä direktiivi- ja muut silmällä pidettävät lajit. Lepakko- ja muut nisäkäskartoitukset tulee tehdä. Kasvillisuuskartoituksen tulee olla kunnollinen. Myös hyönteiset, sienet, jäkälät ja sammaleet tulee selvittää. Jukolan-Haratan-Karjulammen kallioalue on keskellä valtakunnallisesti tärkeää Salpausselän suuntaista eläinten kulkureittiä, eikä tätä ekologista käytävää saa katkaista kivilouhoksilla. Kiviaineksen otto uhkaa eläinten elinalueita myös varsinaisen louhinta-alueen ulkopuolella. Haapojen kaato Haratan alueelta on jo karkottanut liito-oravat pesäpaikoiltaan.

YVA -ohjelman karttojen mukaan YVA-ohjelmassa ei ole huomioitu Hyvinkään maaseutualueiden maisemaselvitystä ja -suunnitelmaa. Jukolankallion eteläosan louhiminen on vastoin Hyvinkään valtuuston hyväksymää päätöstä maa-ainesten oton EI -alueista. Yhdistys toteaa hankkeen olevan myös Kytäjän osayleiskaavan ja Hyvinkään kaupungin strategian vastainen. Kytäjän osayleiskaavan mukaan mm. Kytäjän asumakylän luonnonrauha ja asukkaiden viihtyvyys tulee turvata. Hyvinkään kaupungin strategiassa mainitaan mm. turvallisuus ja ympäristöstä huolehtiminen sekä luonnonläheiset ja väljät kylämiljööt.

Raskas liikenne tulee aiheuttamaan vaaratilanteita kyläteillä, kuten Kytäjäntiellä, Patojantiellä, Suopellontiellä, Livinkyläntiellä ja Palkkisillantiellä. Erityisessä vaarassa ovat ilman koulukyytiä olevat lapset. Louhosliikenteen vaikutukset tulee arvioida koko Kytäjän tieverkon alueella. Paikallisten asukkaiden näkökannan selville saamiseksi on tärkeää tavoittaa kaikki asianosaiset Kytäjän alueella ja kuulla heidän mielipiteensä hankkeiden vaikutuksista. Yhdistyksen mukaan edellä mainittujen syiden johdosta hankkeista tulee luopua.

Kytäjän kyläyhdistys ry toteaa mielipiteessään, että hankkeiden arvioinnissa on otettava huomioon jo olemassa olevat toimijat kuntarajojen molemmin puolin, sekä mahdollisesti toteutuva turpeenotto Kurkisuolla. Alueen kartta tulee päivittää nykytilannetta vastaavaksi ja ottaa huomioon sen esittämä uusi tilanne sekä tulevat rakennushankkeet ja Kytäjän kartanon suurhanke Isonkylänmäessä.

Kytäjän kyläyhdistys ry korostaa, että asukaskysely tulee jakaa kaikille hankkeitten vaikutuspiirissä oleville eikä vain niille, jotka olivat paikalla tiedotustilaisuudessa. Yhdistys pitää tärkeänä olemassa olevien ja uusien hankkeiden yhteisvaikutusten arvioimista. Hankkeiden haitallisia sosiaalisia vaikutuksia ovat mm. sosiaalisen kanssakäymisen vaikeutuminen, asuinalueen maalaismaisen ja rauhallisen elämänmuodon järkkäminen, kylän pirstoutuminen, luonnon ilmiöiden seuraamisen hankaloituminen, melun ja pölyn aiheuttamat terveysriskit ja kaivojen kuivuminen. Yhdistys tuo esiin, että Kytäjän alue on luokiteltu hiljaiseksi alueeksi. Haja-asutusalueilla asuville maaseudun antama rauhallisuus ja luontoarvot ovat tärkeitä. Lisäksi alueen asuntojen ja loma-asuntojen arvo laskee ja virkistysalueiden rauhallinen tila häviää. Alueella sijaitsee esimerkiksi Kytäjä Golf.

Kytäjän kyläyhdistys ry toteaa, etteivät alueen kapeat ja mutkaiset tiet kestä raskasta liikennettä. Liikenteen haitta-alue on laaja, koska liikenne ohjautuu molemmille puolille kylää. Asfalttiaseman liikennevaikutuksia ei ole mainittu YVA -ohjelmassa. Hankkeen myötä myös liikenneturvallisuus heikkenisi ja liikenteen meluhaitat korostuisivat.

Säällä ja maanpinnan muodoilla voi olla yllättäviä vaikutuksia melu- ja pölymallinnuksiin. Myös hankkeiden suoja-alueet ovat liian kapeita. Hankkeiden vaikutukset pohjavesiin ja pintavesiin tulee arvioida huolellisesti. Vantaanjoen vesistön suojelu on erittäin tärkeää. Hankkeet hankaloittavat myös eläinten olosuhteita kaventamalla niiden elintilaa ja pirstomalla kulkuväyliä. Yhä kasvava liikenne lisää myös hirvikolareiden riskiä. Nämä kaikki asiat on otettava huomioon YVA -menettelyssä. Kytäjän kyläyhdistys ry:n tärkein tavoite on kestävän kehityksen suominen Kytäjän kylälle, sen asukkaille ja eläimistöille.

16 asukkaan yhteismuistutuksessa vastustetaan Jukolan ja Haratan louhintoja ja esitetään, ettei hanketta toteuteta. Hanke turmelee alueen maiseman. Jukolan ja Haratan läheisyydessä toimii jo monta kalliokiviaineksen ottohanketta. Haratan osuus laajentaa vaikutusaluetta ja lisää tie-, liikenne- ja vesistörasitusta. Hankkeen vaikutuksia pohjaveteen ei ole selvitetty riittävästi. Varastointikasojen vesi- ja päästövalumat menevät suoraan Nukarinojaan ja edelleen Koirajoen kautta Kytäjärveen. Arviointiohjelmassa ei ole mainittu Kulokorven pellon keskellä olevaa suurta luonnonlähdetä.

Muistuttajat tuovat esiin, että arviointiohjelman kuvasta 11 puuttuu olemassa olevia ja rakennusluvan saaneita asuintaloja. Haratan louhinta-alueen ottosuunta on haitallinen asutuksen kannalta. Hankkeen suoja-alueeseen ei voi kuulua asuinkiinteistöjen piha-alueita. Louhinta-alueet ovat liian suuria paikalliseen asutukseen nähden. Hankekokonaisuudesta ei ole melu- eikä päästötutkimuksia hankkeiden ollessa toiminnassa samanaikaisesti. Paikallisen väestön hyvinvoinnista ja asumisesta ei ole välitetty.

Muistuttajat vastustavat suunnitelmia asfaltin valmistamisesta ja asfalttijätteen varastoinnista. He tuovat myös esiin, että suunnittelualueella on kaavassa varaus ulkoilureittiä varten. Kytäjän osayleiskaavaa tulee kunnioittaa. Hankkeet tuhoavat Kytäjän historiallista omaleimaisuutta. Kytäjän imagoon ovat kuuluneet, golf, metsästys, melonta, kalastus, lintujen tarkkailu, hiihto- ja kävelyreitit, suunnistus, sienestys ja marjastus. Hanke vaikuttaa haitallisesti Kytäjän imagoon ja huonontaa alueen virkistyskäyttömahdollisuuksia. Häiriötilanteiden mallintamiseksi ei ole esitetty toimintamallia. Sosiaaliset ja taloudelliset vaikutukset suhteessa paikalliseen väestöön ja kiinteistöjen arvoon ovat negatiiviset. Myös muinaisajan kaivaukset ovat tuoneet Kytäjästä uutta tietoa mm. kivikautiselta ajalta.

Neljän asukkaan yhteismuistutus yhtyy edellä esitettyyn 16 asukkaan yhteismuistutukseen. Lisäksi muistuttajat ovat huolissaan eläimistöstä, joka joutuu pakenemaan louhosten tieltä sekä liikenneturvallisuuden heikentymisestä ja asuntojen ja tonttien arvon alenemisesta. Muistuttajat tuovat esiin esimerkin, jossa tultaessa Hyvinkää – Läyliäinen tielle on

rekka-autoilla kääntyminen Läyliäisiin päin mahdotonta, koska näkyvyyttä ei ole. Myös Hyvinkäälle päin kääntyessä näkyvyys on minimaalinen. Lisäksi Hyvinkää –Läyliäinen tie on erittäin kapea ja mutkainen.

Muistuttajien A ja B yhteismuistutuksessa todetaan, että alueella on jo entuudestaan asumista ja elämänlaatua haittaavaa louhintatoimintaa, mm- Haarumäen louhos. Pahimpia haittoista on liikenne, koska tiet ovat kapeita ja suurin osa ilman pyöriteitä. Liikenteen lisääntyminen haittaa erityisesti kevyttä liikennettä, jo nyt tilanne on pyöräilijän kannalta lähes kestämätön. Lisäksi räjäytyksistä ja muusta toiminnasta johtuva melu ja pöly aiheuttavat kärsimystä asukkaille, varsinkin kun toimintaa saa harjoittaa aikaisesta aamusta myöhäiseen iltaan asti. Muistuttajat vastustavat lupien myöntämistä Haratan ja Jukolan louhoksille.

Muistuttajien C ja D yhteismuistutuksen mukaan alueelle ei tule sallia kiviainesten ottolupaa. Muistuttajat omistavat tontin, joka sijaitsee louhosalueen vieressä, alueen pohjoispuolella. Hanke aiheuttaisi haittoja muistuttajien elinkeinolle ja maanviljelylle. Hankkeen vaikutuksesta maan arvo laskisi, elinkeino vaikeutuisi ja viljasadon laatu huonontuisi. Lisäksi hankkeen suoja-alueen todetaan olevan riittämätön, pöly ja melu haittaisivat pelloilla työskentelyä sekä metsäautotien käyttö lisääntyisi. Hanke turmelisi myös alueen maisema- ja luontoarvot. Suunniteltu omakotitalon rakentaminen tontille peruuntuu louhoshankkeen vuoksi. Muistuttajat haluavat varmistaa, että liito-oravan ja viirupöllön reviirit on tutkittu. Muistuttajat tulevat vaatimaan korvauksia haittoista, mikäli hanke toteutuu.

Muistuttajien E ja F yhteismuistutuksessa vastustetaan kalliokiviaineksen louhimista Jukolan ja Haratan alueilla. Pahimpina uhkina pidetään lisääntyvän liikenteen aiheuttamaa turvallisuuden vähenemistä, melua ja pölyä. Sora-ajoneuvot aiheuttavat vaaratilanteita erityisesti kevyelle liikenteelle, esim. rekan ilmapirtakin voi kaataa pienen koululaisen. Myös aikuisille kävely tai pyöräily on vaarallista, ja liukas talviaika on pahin. Myös asumisviihtyvyys heikkenisi hankkeen myötä. Liikenteen melu kuuluu jo nykyisellään erittäin hyvin sisätiloihin. Pitkät toimintaajat aamuharhaista iltamyöhään aiheuttaisivat lisähaittaa asukkaille.

Muistuttajien G ja H yhteismuistutuksessa tuodaan esiin, että POSKI-projektin selvityksessä Kytäjän alueella ei ole yhtään kiviaineksen ottoon soveltuvaksi luokiteltua kallioaluetta. Tämä tulee ottaa huomioon YVA –selostuksessa. Muistuttajat haluavat tietää, onko Kytäjän alue todella ainoa alue Etelä-Suomessa, jossa parhaanlaatuista kalliokiviainesta esiintyy.

Muistuttajat vaativat päästöjen kulkeutumista vesistöihin tutkittavaksi tarkemmin, koska Jukolan kallion louhosalueelta voi päästä haitallisia aineita Keihäsjokeen ja sitä kautta raakavesilähteenä toimivaan Vantaanjokeen. Haratan varastointikasojen päästövalumat menevät suoraan Nukarinojaan, joka kulkee muistuttajien tontin läpi. Muistuttajien mukaan YVA-selostuksessa tulee selvittää, estääkö hankkeen toiminta Nukarinojan veden käytön. Kulokorven pellon keskellä sijaitsevaa suurta luonnonlähdettä ei ole mainittu arviointiohjelmassa. Selostuksessa tulee

arvioida louhosten ja asfalttiaseman vaikutus kaivojen vedenlaatuun. Räjätysten vuoksi rikkoutunut kallio voi johtaa toiminnan johdosta likaantunutta pohjavettä paremmin ja tällöin päästöt lähikaivoihin ja lähteisiin ovat mahdollisia. Selvityksessä tulee lisäksi kuvata, miten lähialueiden kaivojen vesien laatua seurataan toiminnan aikana.

Pölyn ja muiden ilmansaasteiden leviämisestä tulee selvittää uusien, suunniteltujen ja toimivien louhosten yhteisvaikutukset. Selostuksessa tulee esittää myös pölyn ja ilmansaasteiden ohjearvot, mahdolliset terveyshaitat sekä seurantaohjelma.

Melumallinnukset tulee tehdä uudestaan, koska edellinen mallinnus on vanhentunut, eikä siinä ole huomioitu mm. eri louhoksien yhteisvaikutuksia. Haratan alueella tehdyt metsänhakkuut ovat muuttaneet tilanteen vuonna 2005 tehtyyn mallinnukseen nähden. Uudessa melumallinnuksessa tulee ottaa huomioon Jukolan ja Haratan alueen toiminta sekä alueella jo toimivien louhosten toiminta. Mallinnuksessa tulee huomioida kasvillisuuden vaimennus vain hankkeiden omistajien hallussa olevien maa-alueiden osalta sekä liikenteen ja maansiirtokoneiden vaikutus. Lähtömelutasoihin tulee tehdä melun impulssimaisuudesta ja kapeakaistaaisuudesta aiheutuvat korjaukset. Liitekarttojen melutasokäyrät on tarkistettava. Melun ohjearvot tulevat ylittymään useilla asuin- ja loma-asutusalueilla. Selvityksessä ei ole otettu huomioon, että suurin osa Kytäjää on kartoitettu hiljaiseksi alueeksi. Melun johdosta ainoa toteuttamismavaihtoehto on 0-vaihtoehto. Mikäli hanke kuitenkin toteutuisi, tulee lähialueen taloihin asentaa melutason seurantalaitteisto.

Haratan osalta tulee tehdä värinämittaukset. Eri louhosten värinöiden yhteisvaikutukset lähistön kiinteistöihin tulee selvittää. Selvityksessä tulee ottaa huomioon roudan aika sekä kiinteistöjen sijaitseminen samalla kallioalueella louhosten kanssa. Mikäli louhostoiminta alkaa, tulee lähialueen taloihin tehdä ennen louhinnan aloittamista kuntokartoitukset sekä asentaa niihin värinää rekisteröivät laitteistot. Jos vaurioita tapahtuu, tulee louhosten omistajien korvata korjauskulut ilman, että vahingon värinällä olisi todistusvelvollisuutta.

Hankkeen vaikutukset elämistöön tulee huomioida selostuksessa. Jukolan kallio on tärkeä ekologinen käytävä alueiden välillä ja myös Lopen alueelta Kurkisuolle. Maisemakuva Jukolan ja Haratan kallioharjanteesta turmeltuu. Poikkeamat Kytäjän osayleiskaavasta tuhoavat Kytäjän historiallista omaleimaisuutta, imagoa, asumista ja vapaa-ajanviettoa. Selostuksesta tulee käydä ilmi, miten louhostoiminta ja asfalttiasema vaikuttavat luonnon antimien käyttöön.

Liikenneselvityksessä tulee huomioida myös toimivien ja tulevien hankkeiden yhteisvaikutukset (mm. Kurkisuon turpeenotto, golfkenttä, Isokylän asemakaava-alue). Kytäjäntie on jo nyt hengenvaarallinen. Mikäli Kytäjäntien liikenne kasvaa hankkeiden myötä merkittävästi, tulee tietä levittää ja suoristaa. Lisäksi Kytäjän pyörätietä tulisi jatkaa ainakin Nukarinojantielle saakka. Kytäjäntielle tulisi asentaa myös valaistus.

Arviointiohjelman kuvasta 10 puuttuu kiinteistöjä. Alueen asukkaita tulee kuulla YVA -menettelyssä henkilökohtaisesti, myös vanhuksia, jotka

eivät kykene tekemään valitusta. Selostuksesta tulee käydä ilmi Jukolan ja Haratan toiminta-ajat. Toiminta-ajoissa tulisi huomioida asutus, tieturvallisuus, loma-ajat ja lapsiperheet. Muistutuksessa annetaan toiminta-ajoiksi suosituksia, joissa nämä on huomioitu. Kiinteistöjen arvot tulevat romahtamaan. Hankkeiden omistajien tulee korvata asukkaiden omaisuuden arvon aleneminen.

Muistuttajien mielestä YVA-menettelyyn tulisi sisällyttää suositus lupaja korvausasioista, koska asia vaikuttaa merkittävästi alueen asukkaiden sosio-ekonomiseen asemaan sekä mahdollisesti terveyteen ja hyvinvointiin. Alueen lapsiperheiden määrä tulisi kartoittaa ja terveys- ja meluhaitat tulisi arvioida myös pienten lasten näkökulmasta. Huomioon tulee ottaa myös alueella harjoitettava ratsastustoiminta ja hevostallit.

Edellä mainittujen perusteluiden johdosta muistuttajien mukaan hanke on maa-aineslain 3 §:n, ympäristönsuojelulain 42 §:n, naapurussuhdelain ja eräiden muiden lakien ja säädösten vastainen, eikä heidän mielestään hanketta pitäisi toteuttaa.

Muistuttaja G toimitti aikaisemmin muistutuksen, jossa korostettiin osittain samoja asioita kuin G ja H:n yhteismuistutuksessa: tiettyjen asuinrakennusten puuttuminen ohjelmasta, selvitykset toiminta-ajoista sekä Kytäjätien raskaan liikenteen kuormituksesta ja turvallisuudesta.

Muistuttaja I toteaa mielipiteessään, että YVA-menettelyssä tulee arvioida nykyisten maa-ainesottoalueiden sekä suunniteltujen hankkeiden yhteisvaikutukset. Yhteisvaikutusten arviointi on erityisen tärkeää, koska maa-aines- ja ympäristölupahakemuksia varten ei ole tarvinnut selvittää yhteisvaikutuksia. Kaikkia hankkeen vaikutusalueen asukkaita tulee haastatella ja heille lähettää kirjallinen kyselylomake. Myös liikenteen vaikutusalueella asuvat asukkaat tulee huomioida.

Pitkien toiminta-aikojen vaikutusta asukkaiden levonsaannin turvaamiseksi tulee tutkia kriittisesti. Klo 6 – 22 on aivan liian pitkä toiminta-aika. Myös viikonloput ja arkipyhät tulee ottaa huomioon. Esim. asfaltiasemalle on haettu lupaa myös viikonlopuiksi.

Toiminta heikentää erityisesti kevyen liikenteen liikenneturvallisuutta. Miten turvataan lasten ja vanhusten turvallinen tiellä liikkuminen? On tutkittava, miten hankkeet vaikuttaisivat myös uusien asuinalueiden viihtyvyyteen ja mm. golfkentän toimintaan. On laskettava, mikä vaikutus hankkeilla olisi Kytäjän nk. hiljaiseen alueeseen. Pölyn ja melun leviäminen paikan päällä on mitattava erilaisissa sääolosuhteissa ja vuodenaikoina. Lisäksi on laskettava hankkeesta johtuva talojen ja tonttimaiden arvon lasku ja otettava huomioon mahdolliset korvaukset asukkaille. On selvitettävä koulukuljetusten tarve sekä alueen teitten kunnostus- ja ylläpitokustannukset. Miten taataan asukkaiden ja muiden teitä käyttävien turvallinen liikkuminen?

Muistuttaja vaatii myös, että valvonnan vaikutus lupaehtojen noudattamiseen on tutkittava. Nyt asukkaat ovat saaneet itse huolehtia mm. aukiolojen noudattamisesta ja räjäytysten ajankohdista. Alueiden pohjavesivirtaukset sekä kallioissa kulkevat vesisuonet tulee tutkia. Kaivojen

kuivuminen ja purojen, jokien ja Kytäjärven saastuminen tulee estää. Myös alueiden eläimistö ja hankkeen vaikutukset siihen tulee selvittää. Vaikutusalueella on keväisten muuttolintujen levähtämisalue.

Muistuttaja J suhtautuu kielteisesti alueen soranottosuunnitelmiin. Muistuttaja on huolestunut erityisesti lisääntyvästä liikenteestä, sora-autoliikennettä on nykyiselläänkin liiaksi. Jos liikenne lisääntyy ja alueelle rakennetaan uusi suurempi tie, hienoa maalaismaisemaa peitettäisiin taas asfaltilla. Muistuttajan mukaan Kytäjän aluetta pitäisi kehittää sen luonto- ja kulttuuriarvojen pohjalta sekä maatalousmaisema säilyttämällä.

Muistuttaja K toteaa että hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon myös alueella jo olevat louhintahankkeet ja niistä asukkaille ja eläimistölle aiheutuvat haitat. Kytäjän alue on Etelä-Suomen suurimpia erämaa-alueita, jossa eläimistä on pystynyt talvehtimaan ja lisääntymään rauhassa. Muistuttajan mielestä asukkaita tulisi haastatella, jotta asukkaiden kokemusten avulla pystytään arvioimaan hankkeista aiheutuvia haittoja. Liikenteen haitat tulee YVA-menettelyssä arvioida erityisen huolellisesti. Muistuttaja vastustaa asfalttiaseman sijoittamista keskelle Kytäjän kylää, ja myös asfalttiaseman vaikutukset tulee arvioida tarkasti.

Muistuttaja L vaatii Haratan hankkeen rajanaapurina 50 metrin suojavyöhykettä, jolla louhintaa tai maa-ainesottoa ei lainkaan suoriteta. Yhteistä rajapintaa on noin 420 metrin matkalta ja Haratan hanke vaikuttaa oleellisesti muistuttajan puustoon. Kiviainespöly haittaa puun yhteyttämistä ja pölyisen puun myyntiarvo heikkenee. Räjäytysten tärinä on haitallista puiden juuristolle. Tuulenkaadot lisääntyvät. Louhos saattaa vaikuttaa myös pohjaveden korkeuteen ja kasvavien puiden alta saattaa vesi hävitä.

Muistuttaja M:n mielestä kiviaineksen ottotoimintaa ei tulisi lisätä Haratan ja Jukolan alueella, koska louhostoiminta ei sovi kaavan mukaan alueelle, meluvaikutukset ovat laajemmat kuin mallinnus antaa olettaa, melu ja tärinä häiritsevät asutusta ja liikenneturvallisuus heikentyisi kapealla ja mutkaisella tiellä no: 1361. Tie on erityisen vaarallinen talvella välillä Ihanaistentie – Läyliäinen, koska sitä ei suolata. Tälle osuudelle on kuitenkin tulossa yhteys Haratan louhimolta. Erityisessä vaarassa ovat lapset. Muistuttajan mielestä realistista arvioita ei voida tehdä 20 vuoden päähän ja viimeistään nyt olisi mietittävä, miten Kytäjärven aluetta kehitetään. Alueelle ei voida toivoa uusia asukkaita louhoshankkeiden toteutuessa. 20 vuotta on pitkä aika ja monelle loppuelämä, ja alueella asuville/alueelle muuttaville luonnonrauha on ollut tärkein asuinpaikan valintakriteeri.

Muistuttaja N:n mukaan tulee louhosten lähialueiden asukkaita haastatella ja koko kylän väestölle tulee lähettää kirjalliset kyselylomakkeet, jotta hankkeen vaikutukset saadaan kartoitettua. Myös liikenteen vaikutusalueen asukkaat tulee huomioida. Louhoksen aukioloaikojen vaikutukset tulee selvittää. Nykyiset lupa-anomuksien aukioloajat klo 6 – 22 ovat liian pitkät. Liikenteen vaikutukset, asfalttiaseman liikenne mukaan lukien, tulee selvittää. Selvitettävä on myös, miten louhokset maisemoi-

daan niin, etteivät ne häiritse ympäröivää maisemaa. Melu- ja pölymallinnukset eivät anna oikeaa kuvaa haitoista. Mittaukset on tehtävä niin, että ne ovat todellisia.

Muistuttaja O ei hyväksy hankkeita, koska jo nykyistenkin louhintojen melu on häiritsevää, lisääntyvää liikenne mutkaisella ja kapealla Kytäjäntiellä aiheuttaa haittaa asumiselle, asuinympäristön arvo laskee sekä vesien virtaama saattaa muuttua ja aiheuttaa vahinkoa luonnolle. Lisäksi muistuttajan mielestä asukkaiden mielipiteitä tulisi kuulla.

4. YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Arviointiohjelma kattaa YVA-asetuksen 9 §:ssä mainitut arviointiohjelman sisältövaatimukset. Arviointiohjelma on käsitelty YVA-lainsäädännön vaatimalla tavalla. Seuraaviin seikkoihin on kuitenkin syytä kiinnittää huomiota selvitysten tekemisessä ja arviointiselostuksen laadinnassa.

Hankkeiden kuvaus

Tiedot hankkeiden tarkoituksesta ja perusteluista on esitetty arviointiohjelman alussa selkeästi. Myös hankkeiden ja eri toimintojen kuvaus on perusteellinen. Arviointiohjelmasta kuitenkin puuttuivat tiedot hankkeiden kestosta ja toimintojen kellonajoista. Ohjelmassa olisi myös ollut syytä esittää karttakuvissa Jukolan alueen jakautuminen Destia Oy:n, Rudus Oy:n ja Tiehallinnon osuuksiin ja asfalttiaseman sijainti sekä Jukolan ja Haratan alueilla louhinta-alueiden, murskauslaitosten, välivarastointialueiden ja varikkoalueiden sijainnit eri vaiheissa pinta-alarpeineen. Nämä tiedot on sisällytettävä arviointiselostukseen. Kiviainesten oton eri vaiheet on kuvattava sillä tarkkuudella, että vaikutusten tunnistaminen ja selvittäminen vaiheittain on mahdollista.

Hyvinkään kaupungin lausunnon mukaan Lemminkäinen Infra Oy:n ympäristölupahakemuksessa on ilmoitettu, että Haratan alueella varaudutaan käyttämään muualta tuotua kiviainesta enintään 20 000 tonnia vuodessa ja purkuasfalttia enintään 5 000 tonnia vuodessa. Jos suunnitelma etenee näin, myös tämän toiminnan ympäristövaikutukset on arvioitava YVA -menettelyssä. Tämän toiminnan sekä Jukolan asfalttiaseman osalta on tarkemmin selvittettävä, millä perusteella toiminnot vaativat ympäristöluvan ja mikä taho on lupaviranomainen.

Arviointiohjelmassa on sekä tekstissä että karttakuvassa esitetty hankkeiden lähimmät häiriintyvät kohteet kuten asutus. Eräiden asukkaiden muistutusten perusteella kaikkein uusin asutus ei kuitenkaan näy karttakuvassa. Selostusta on tarkennettava tältä osin. Samaan karttakuvaan on myös syytä lisätä toiminnan tarvitsemat nykyiset ja tulevat liikennöintireitit. Lisäksi on tuotava esiin Kytäjän osayleiskaavassa osoitettu varaus ulkoilureitille.

Vaihtoehtojen käsittely

Jukolan ja Haratan kalliokiviaineksen ottotoiminnan YVA -menettely on päätetty toteuttaa minimivaihtoehtoilla, VE0 ja VE1. Arvioitavien vaihtoehtojen sisältö on tuotu riittävän selkeästi esiin. Arviointiohjelmassa ei kuitenkaan ole esitetty tarkempia perusteluja vaihtoehtojen rajaukselle. Vireillä olleet lupahakemukset eivät yksin poista vaihtoehtojen perustelun tarvetta YVA -menettelyssä. Perusteluosiossa tulee mm. esittää syitä, miksi esim. hankekokonaisuuden osittaista toteuttamista, ottamisalueen rajaamista pohjavesialueen ulkopuolelle tai toiminnan vuorottelua Jukolan ja Haratan välillä ei ole valittu arvioitavaksi vaihtoehtoksi. Mikäli riittäviä perusteluja ei ole mahdollista esittää, tulee harkita vaihtoehtojen uudelleen muodostamista.

Vaikutukset ja niiden selvittäminen

Vaikutusten arviointi on kohdistettu hankkeen kannalta keskeisiin vaikutuksiin. Arvioinnin kohteena olevat vaikutukset on tuotu selkeästi ryhmiteltynä esiin. Seuraavilta osin vaikutusten arviointia on kuitenkin täsmennettävä.

Melu ja värinä

Jukolan ja Haratan alueille on tehty melumallinnukset. Arvioinnissa on tarkoitus hyödyntää näistä selvityksistä saatavia tietoja. Jukolan ja Haratan meluselvitykset tulee sovittaa yhteen siten, että saadaan selville kokonaisvaikutukset alueella tai tarvittaessa on tehtävä uusi yhteisvaikutuksia kuvaava melumallinnus. Tällöin on otettava huomioon myös alueella harjoitettava muu melua tuottava toiminta, joka ei ole mukana YVA -menettelyssä. Tässä YVA -menettelyssä korostuu yhteisvaikutusten arvioinnin merkitys, koska yhteisvaikutus -kriteeri oli YVA -päätökseen (16.11.2007) oleellisimmin vaikuttanut kriteeri.

Arvioinnissa on objektiivisesti tuotava esiin, mikä merkitys hankekokonaisuudella on Hyvinkään hiljaisiksi luokitelluille alueille.

Arviointia tehtäessä on otettava huomioon, että Jukolan meluselvityksen johtopäätöksissä ei ole huomioitu melun impulssimaisuutta. Mikäli arvioitava melu on impulssimaista tai kapeakaistaista, tulee laskentatulokseen lisätä + 5 dB. Lisäksi on otettava huomioon työkoneiden (esim. kaivinkoneet, pyöräkuormaajat) aiheuttama melu.

Saatujen tietojen mukaan Haratan alueen louhintasuunnitelma on muuttunut arviointiohjelmassa esitetystä siten, että etenemissuunta on päinvastainen. Mikäli näin on, tulee uusi suunta ottaa huomioon meluvaikutusten arvioinnissa ja tarvittaessa on tehtävä uusi meluselvitys. Uutta selvitystä puoltaa myös se, että alueella on tehty metsähakkuita meluselvityksen jälkeen.

Valtioneuvoston päätöksen 993/92 mukaan loma-asumiseen käytettävillä alueilla melutaso (melun A-painotettu keskiäänitaso, L_{Aeq}) ulkona ei päiväsaikaan (07-22) saa ylittää 45 dB eikä yöaikaan (22-7) 40 dB ja vakituiseen asumiseen käytettävillä alueilla melutaso ei saa ylittää päivä-

aikaan 55 dB ja yöaikaan 50 dB. Jos toimintaa on alueella/alueilla jo klo 6.00 lähtien, tulee arviointiselostuksessa esittää toiminnan aiheuttama keskiäänitaso 1 tunnin ajalle (klo 6-7) eikä keskiäänitasona koko yöajalle (22-7).

Kuljetusten ja liikenteen aiheuttama melu tulee ottaa arvioinnissa huomioon. Tällöin tulee selvittää myös tiedot raskaan liikenteen määristä varhain aamulla (esim. klo 5-7) ja myöhäiseen ilta-aikaan (esim. klo 21-23). Näinä aikoina liikenteen häiritsevyys korostuu erityisesti asunnoissa, jotka sijaitsevat lähellä kuljetusreittejä.

Meluvaikutukset myös uusien rakennusten osalta tulee selvittää. Esimerkiksi Jukolan alueen meluselvityksessä ei ole ollut mukana uutta asuinrakennusta, joka sijaitsee Jukolan talon itäpuolella. Rakennus sijaitsee maastollisesti melko korkealla ja asuinrakennuksen ympäröimä metsä on kaadettu.

Meluvaikutuksia arvioitaessa on otettava huomioon myös melun kulkeutuminen rakennusten sisätiloihin. Valtioneuvoston päätöksen 993/92 mukaan ulkoa kantautuvasta melusta aiheutuvan melutason tulee asuinhuoneissa alittaa melun A-painotetun ekvivalenttitason (L_{Aeq}) päiväohjearvo (klo 7-22) 35 dB ja yöohjearvo (klo 22-7) 30 dB.

Arviointiselostuksessa tulee esittää meluvaikutuksia kuvattaessa myös melulähteiden korkeudet maanpinnasta ja merenpinnasta kussakin laskentavaihtoehdossa sekä tieto siitä, onko laskennoissa huomioitu melun suuntaavuus ja jos on, miten.

Arviointiohjelman kuvassa 11 on esitetty hankekokonaisuuden lähivaiikutusalue. Meluvaikutuksia arvioitaessa on kuitenkin otettava huomioon tätä laajempi vaikutusalue, koska esimerkiksi Jukolan meluselvityksen mukaan melun 45 dB:n ja osin 50 dB:n leviämisalueet ulottuvat reilusti tätä laajemmalle alueelle. Myös Vihdin kunnanhallitus on tuonut lausunnossaan esiin, että melun leviämisen osalta vaikutusten arviointi tulee ulottaa Vihdin osalta etelämmäksi. Myös Lopen kunnan puolella olevat asuinalueet on otettava laajemmin huomioon.

Selostuksessa tulee esittää, miten räjäytyksistä tiedotetaan alueen asukkaille. Arviointiohjelman mukaan Haratan alueella ei ole tehty tärinäselvityksiä. Arviointia tulee täydentää tältä osin, ottaen huomioon myös tärinän yhteisvaikutukset.

Pöly

Pölyvaikutuksia arvioitaessa tulee selvittää pölyn yhteisvaikutukset hankekokonaisuuden vaikutusalueella. Tällöin on myös selvitettävä alueen muiden toimijoiden pölypäästöjen merkitys kokonaisuuden kannalta.

Liikenne

Arviointiohjelmassa on todettu (s. 24), että liikennereitit on esitetty kuvassa 7. Kyseisessä kuvassa on kuitenkin esitetty arvokkaiden luontokohteiden sijainnit, ei liikennereittejä.

Arviointiselostukseen tulee lisätä ote voimassa olevasta Uudenmaan maakuntakaavasta. Kartan avulla on mahdollista hahmottaa hankekokoisuuden sijainti mm. Kytäjärven alueen suhteen. Liikennevaikutukset voivat olla merkittäviä juuri Kytäjärven alueella ja sen läpi menevällä tiellä.

Liikennevaikutuksia arvioitaessa on liikennemäärien ja liikenneturvallisuuden lisäksi otettava huomioon liikenteen lisääntymisen muut vaikutukset, kuten melun, pölyn ja muiden päästöjen vaikutukset.

Arviointiohjelman kuvassa 11 on esitetty liikenteen vaikutusalue kapeana käytävänä teiden varsilla. Tässä kuvassa liikenteen vaikutusalue tarkoittaa lähinnä liikenteen käyttämiä reittejä lähellä hankealueita. Liikenteen vaikutusalue tulee määritellä laajemmin, eli alueena, missä liikenne lisääntyy, mihin liikenteen aiheuttama melu ja muut päästöt leviävät, ja missä lisääntyvä liikenne aiheuttaa vaikutuksia turvallisuuteen sekä vaikutuksia muille toiminnoille tai muulle maankäytölle.

Siten myös liikennevaikutusten arvioinnissa korostuvat yhteisvaikutukset alueen muiden toimijoiden kanssa. Laajemmassa tarkastelussa on otettava huomioon mm. Kytäjä Golfiin, Kurkisuolle suunnitellun turvetuotannon, Isokylän asemakaava-alueen ja muiden lähialueen asuinalueiden sekä virkistyskäytön liikennevaikutukset. Nämä on otettava huomioon myös muiden kuin liikennevaikutusten yhteisvaikutuksia arvioitaessa.

Liikennevaikutusten arviossa on esitettävä keinot ja suositukset haitallisten vaikutusten ehkäisemiseksi. Tällöin on myös selvítettävä koulukuljetusten tarve.

Pohjavesi

Jukolan ottamisalueen länsiosa sijaitsee Aarlammin III luokan pohjavesialueella nro 0110652. Aluetta ei toistaiseksi käytetä veden hankintaan, mutta sillä saattaa olla merkitystä alueella olevien kiinteistöjen talousveden kannalta. Pohjavesialue sijaitsee kahden ympäristökeskuksen ja kolmen kunnan alueella. Siten vaikutusten arviointi tulee ulottaa Hyvinkään lisäksi Lopen ja Vihdin kunnan alueille. Arvioinnissa voi hyödyntää myös Riihimäen seudulle laadittua pohjavesialueiden suojelusuunnitelmaa (ei arviointiohjelman lähdeluettelossa).

Arviointiohjelmassa on esitetty pohjaveden lähtötietoja, joita on saatu vuonna 2004 Jukolan alueella tehdyistä pohjavesitutkimuksista. Haratan alueen pohjaveden laadusta ei ole esitetty tietoa. Pohjavesivaikutusten arvioimiseksi tulee hankkia riittävästi lähtötietoja ja tarvittaessa on otettava uusia pohjavesinäytteitä ja tehtävä kairauksia. Esimerkiksi vesilain mukaisen luvan tarve selviää vasta täydentävillä pohjavesiselvityksillä Aarlammin pohjavesialueen itäpuolella. Tämä edellyttää kairauksia ja pohjavesiputkien asentamista Jukolan – Aarlammin – Kyrönniityn alueelle. Myös virtaamat Aarlammin ja Kyrönniityn laskupuroissa on tällöin selvítettävä. Arvioinnissa on otettava huomioon myös mahdolliset

kallioperän heikkousvyöhykkeet, räjäytysten aiheuttama kallioperän rakoilu sekä hankekokonaisuuden sijainti vedenjakaja-alueella.

Muutokset alueen pohjavesien laadussa tai määrässä voivat vaikuttaa suoraan myös pohjavesivaikutteisten lampien, kuten Aarlammin veden laatuun. Tämä yhteys on selvitettävä. Tämän lisäksi alueen kaivot ja lähteet on selvitettävä seikkaperäisesti ja niihin kohdistuvat vaikutukset arvioitava luotettavasti. Muistutuksissa on tuotu esiin mm., että Kulokorven pellon keskellä sijaitsevaa suurta luonnonlähdettä ei ole mainittu arviointiohjelmassa.

Pohjavesivaikutusten arvioinnissa korostuu vaihtoehtotarkastelu, koska osa louhintasuunnitelmasta sijaitsee pohjavesialueella. Nykyistä suunnitelmaa on verrattava 0-vaihtoehtoon, mutta arvioinnissa on selvitettävä myös vaikutusten ero tilanteessa, jossa Jukolan suunnitelma-alue rajattaisiin pohjavesialueen ulkopuolelle. Vaikka tämä ei ole YVA -menetellessä varsinaisena arviointivaihtoehtona, tuo se lisäarvoa vaikutusten arviointiin juuri pohjavesivaikutusten kannalta.

Pintavesi

Arviointiohjelmassa ei ole esitetty lainkaan tietoja vaikutusalueen pintavesien laadun nykytilasta (esim. Aarlammi, Karjulammi, Nukarinoja, Keihäsjoki). Vedenlaatutietoja on olemassa ainakin Aarlammista ja Keihäsjoen alajuoksulta.

Arviointiohjelman mukaan louhinta-alueiden vaikutukset vesien ja sedimentin laatuun sekä pohjaeläimiin, kalastoon ja kalastukseen arvioidaan. Haratan alueella pintavesien määrää ja laatua arvioidaan laskennallisesti hanketta koskevien suunnitelmien ja sadantatietojen perusteella. Jukolan alueen osalta ohjelmassa ei mainita arviointitapaa, mutta ilmeisesti on tarkoitus hyödyntää Jukolan alueen pintavesiselvitystä (2007). Luotettavan arvion tekemiseksi arviointityössä on hyödynnettävä myös lähtötietoja veden laadusta. Alueen pintavesistä löytyy tietoja mm. Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry:n tekemistä selvityksistä. Mikäli tietoja ei kaikilta tarpeellisilta osin ole saatavissa (esim. Karjulammin ja Nukarinojan osalta), tulee pintavesien laatu vaikutusalueella selvittää maastossa tehtävillä havainnoilla ja vesinäytteiden analyysitulosten perusteella.

Arviointiselostuksessa tulee esittää, miten ottamisalueilla syntyvät pintavedet käsitellään ja minne ne johdetaan. Lisäksi on otettava huomioon pölyvaikutusten ehkäisyyn käytettävän kastelun vaikutukset sekä kasteluvien oton vaikutukset.

Pintavesien osalta vaikutusalue on ulotettava Kyrönniityn alueelle. Jukolan luonto-, maisema- ja pintavesiselvityksessä (2007) Kyrönniityn alue on rajattu ulkopuolelle.

Luonto

Jukolan ja Haratan alueilla on tehty luontoselvitykset vuosina 2007 ja 2004. Ympäristöselostuksessa on tarkoitus tarkastella luontoselvitysten tuloksia.

Hankkeen mahdolliset vaikutukset suojeltuihin lajeihin tulee arvioida riittävällä tarkkuudella. Erityistä huomiota tulee kiinnittää luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteen IV a lajeihin, kuten liito-oravaan. Haratan luontoselvitykseen (2004) ja Jukolan luonto-, maisema- ja pintavesiselvitykseen (2007) sisältyy liito-oravakartoitus. Jukolan liito-oravakartoitus tehtiin kuitenkin kesäkuussa, vaikka suositusten mukaan se pitäisi tehdä maalisi- huhtikuun aikana. Mutta johtuen erityisesti hankkeiden yhteisvaikutuksista liito-orava -alueen jäädessä hankkeiden väliin, on liito-oravakartoitus tehtävä uudelleen.

Eläimistön ja kasvillisuuden jatkokartoitusten tarve tulee arvioitavaksi selvityksistä ja arvioinnin kuluessa saatavien tietojen perusteella. Lisäksi arviointiin on otettava mukaan vaikutukset riistaeläimiin ja niiden välisiin vaikutuksiin ympäristölle (esim. liikenneturvallisuuteen).

Ekologisia vaikutuksia on arvioitava myös laajemmalla alueellisella tasolla, esimerkiksi suhteutettuna Uudenmaan ja Hämeen ekologiseen verkostoon.

Maisema

Maisemavaikutusten arvioinnissa tulee hyödyntää havainnekuvia hankkokonaisuuden alueelta. Olennainen merkitys alueen maisemakuvaan on mm. sillä, että Jukolan ottamisalueen reunavyöhykkeellä sijaitsevan suojavyöhykkeen puusto on poistettu. Selostuksessa on esitettävä arvio louhinnan aiheuttamista maiseman muutoksista ja keinoista, miten maiseman turmeltuminen voidaan estää.

Sosiaaliset vaikutukset

Sosiaalisten vaikutusten arviointia varten yhteysviranomaisen suosittelee kyselytutkimuksen ja haastattelujen laajentamista koskemaan koko vaikutusalueen, myös liikenteen vaikutusalue mukaan lukien. Tämä tarve on tullut esiin useissa lausunnoissa ja muistutuksissa.

Osallistuminen

Arviointiohjelman yhteydessä osallistumisjärjestelyt on hoidettu hyvin. Ohjelmasta järjestettiin yleisötilaisuus Hyvinkäällä 9.6.2007. Osallistuminen tilaisuuteen oli runsasta ja tilaisuudessa virisi rakentavaa keskustelua hankkeesta ja erityisesti hankkeen liikenne-, melu- ja sosiaalisiin vaikutuksiin kiinnitettiin huomiota.

Arviointiohjelman vireilletulosta, nähtävilläolosta, kommentointimahdollisuudesta ja yleisötilaisuudesta tiedotettiin alueen kolmessa paikallislehdessä. Ohjelmasta toimitettiin yhteysviranomaiselle melko runsaasti mielipiteitä.

Raportointi

Arviointiohjelma on rakenteeltaan tiivis ja selkeästi jäsennelty ja teksti on kirjoitettu helposti luettavaan ja ymmärrettävään muotoon. Useat hyvälaatuiset karttakuvat havainnollistavat ohjelmaa. Kaikissa kuvissa on myös mittakaavajana.

5. LAUSUNNON NÄHTÄVILLÄ OLO

Lähetämme yhteysviranomaisen lausunnon tiedoksi lausunnonantajille ja osoitteensa toimittaneille mielipiteiden esittäjille. Lausunto on nähtävillä internetsivuilla osoitteessa: www.ymparisto.fi/uus

Lähetämme kopiot arviointiohjelmasta saamistamme lausunnoista ja muistutuksista konsultille, joka toimii hankkeesta vastaavien yhteyshenkilönä. Alkuperäiset asiakirjat säilytetään Uudenmaan ympäristökeskuksessa.

Ympäristökeskuksen johtaja

Marketta Virta

Ylitarkastaja

Satu Pääkkönen

LIITTEET

Maksun määräytyminen ja muutoksen haku

JAKELU

Destia Oy
Lemminkäinen Infra Oy
Rudus Oy
Tiehallinto / Uudenmaan tiepiiri

TIEDOKSI

Ympäristöministeriö
Suomen ympäristökeskus (lausunto + 2 kpl arviointiohjelmaa)
Alueelliset ympäristökeskukset
Lausunnon antajat
Osoitteensa toimittaneet mielipiteiden esittäjät

Asiaa Uudenmaan ympäristökeskuksessa hoitaa Satu Pääkkönen, puh. 0400 363 160.